

Fyrirmæli

Útgáfudagur:

14. október 2026

Gildistaka:

14. október 2026

RS: 2/2026

Kemur í stað RS: 1/2014

Efni: Málshöfðun að kröfu brotþola

1. Málshöfðun háð kröfu þess sem misgert er við

Samkvæmt 1. mgr. 144. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála verður brotþoli að gera kröfu um málshöfðun, innan sex mánaða frests samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins, þegar um er að ræða brot þar sem höfðun sakamáls er háð kröfu.

Ekki er nægjanlegt að leggja fram kæru og/eða bótakröfu, án samhliða kröfu um málshöfðun, til þess að málið fái framgang hjá lögreglu.

2. Refsiákvæði sem áskilja kröfu um málshöfðun

Einkum er um að ræða sakamál sem varða ætluð brot gegn eftirtöldum ákvæðum almennra hegningarlaga nr. 19/1940:

- Minniháttar eignarspjöll skv. 1. mgr. 257. gr., sbr. 4. mgr. sama ákvæðis.
- Húsbrott skv. 231. gr., sbr. a-lið 2. töluliðar 1. mgr. 242. gr.
- Brott á þagnarskyldu opinbers starfsmanns skv. 230. gr., sbr. a-lið 2. töluliðar 1. mgr. 242. gr.
- Ærumeiðing gagnvart opinberum starfsmanni sem varðar starf hans skv. 234.-236. gr., sbr. b-lið 2. töluliðar 1. mgr. 242. gr.
- Skrifleg ærumeiðandi aðdróttun sem annaðhvort er borin fram nafnlaust eða með rangri eða tilbúinni undirskrift, skv. 235.-236. gr., sbr. c-lið 2. töluliðar 1. mgr. 242. gr.

3. Leiðbeiningarskylda lögreglu

Ávallt skal leiðbeina brotþola um skilyrði þess að fyrir liggi skýr krafa af hans hálfu þegar um er að ræða brot þar sem málshöfðun er háð kröfu hans.

Leiðbeina skal um frest til að leggja fram refsikröfu samkvæmt 3. mgr. 144. gr. laga nr. 88/2008.

Einnig skal brotþola leiðbeint um rétt hans til að leggja fram einkaréttarkröfu samkvæmt XXVI. kafla laga nr. 88/2008.

4. Skráning kröfu um málshöfðun

Sérstaklega skal huga að því að krafa um málshöfðun sé sett fram með skýrum hætti.

a. Skráning í frumskýrslu lögreglu

Í frumskýrslu lögreglu skal bóka að brotþola hafi verið leiðbeint með framangreindum hætti. Óski brotþoli eftir því á vettvangi að málið fái framgang hjá lögreglu skal bóka með skýrum hætti *að brotþoli krefjist þess að sakamál verði höfðað á hendur kærða.*

b. Skýrslutaka hjá lögreglu

Við skýrslutöku af brotþola skal upptaka vera í gangi þegar honum er leiðbeint með framangreindum hætti. Jafnframt skal bóka með skýrum hætti *að brotþoli krefjist þess að sakamál verði höfðað á hendur kærða.*

c. Kæra borin fram skriflega

Berist lögreglu skrifleg kæra skal við yfirferð hennar gætt að því að þar komi fram *að brotþoli krefjist þess að sakamál verði höfðað á hendur kærða.* Sé krafan ekki skýrlega sett fram í kæru skal gefa brotþola færi á að koma henni að.

5. Kæru vísað frá eða rannsókn hætt, sbr. 4. mgr. 52. gr. laga nr. 88/2008

Telji lögreglustjóri ekki efni til að hefja rannsókn á grundvelli kæru eða halda áfram þegar hafinni rannsókn máls, skal þess engu að síður gætt, áður en tekin er ákvörðun á grundvelli 4. mgr. 52. gr. laga nr. 88/2008, að fyrir liggi skýr afstaða brotþola til þess hvort hann krefjist málshöfðunar.

Sigríður J. Friðjónsdóttir
ríkissaksóknari